

Maciej Kurak
Uniwersytet Artystyczny
im. Magdaleny Abakanowicz
w Poznaniu

Recenzja osiągnięcia artystycznego *Projekt neowitrażu pt. „OSTATNIA WIECZERZA XXI”* i aktywności artystycznej Pana doktora Piotra Franciszka Barszczowskiego pracownika Wydział Sztuki Akademii Nauk Stosowanych w Tarnowie, sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Opinia została sporządzona w oparciu o otrzymane w formie elektronicznej i papierowej następujące dokumenty:

1. uchwała Rady ds. stopni Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku o powołaniu komisji habilitacyjnej – w wersji drukowanej;
2. pismo z dnia 28. 06. 2023 r od Rady Doskonałości Naukowej informujące o decyzji z dnia 26.06.2023, o wyznaczeniu części składu habilitacyjnego - w wersji drukowanej;
3. autoreferat - w wersji drukowanej i cyfrowej;
4. wydawnictwo: THE LAST SUPPER XXI – w wersji drukowanej;
5. wniosek przewodni – w wersji cyfrowej;
6. kopię dyplomu doktora – w wersji cyfrowej;
7. dane wnioskodawcy – w wersji cyfrowej;
8. wykaz osiągnięć artystycznych – w wersji cyfrowej;
10. Zgoda Rektora Akademii Tarnowskiej – w wersji cyfrowej.

Dane o karierze artystycznej osoby ubiegającej o przyznanie stopnia doktora habilitowanego.

9 października 2009 roku mgr Piotr Barszczowski uzyskał stopień doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki projektowe, nadany uchwałą Rady Wydziału Form Przemysłowych, Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie. Promotorem przewodu doktorskiego był prof. Jan Nuckowski (Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie), a recenzentami byli: prof. Władysław Pluta (Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie), prof. Marian Nowiński (Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie). Stopień doktora mgr Piotr

Barszczowski uzyskał na podstawie przedstawionej pracy doktorskiej pt. *Krzyż - praznak*. Piotr Barszczowski w latach 1996 – 2003 studiował teologię w zakresie historii sztuki sakralnej. W latach 2015 – 2017 podjął dodatkowe studia podyplomowe, artystyczno-pedagogiczne na wydziale malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie w zakresie edukacji artystycznej. Od 1996 do 1998 roku był instruktorem w Liceum Sztuk Plastycznych w Tarnowie. W latach 2009 – 2019 był nauczycielem w Zespole Szkół Plastycznych w Tarnowie. Od 2012 do 2018 roku zatrudniony był na stanowisku asystenta w Zakładzie Wzornictwa Instytutu Sztuki Państwowej, Wyższej Szkoły Zawodowej w Tarnowie. Od 2018 zatrudniony jest na stanowisku adiunkta w wyżej wymienionej uczelni. Dodatkowo pracował w latach 1992 – 1993 w drukarni “Rim Press”, a od 1993 do 2002 roku w firmie reklamowej Zaxon – Graphic” oraz od 2002 roku do 2003 w drukarni Delta - Graphix”. W latach 2004 – 2009 był zatrudniony jako projektant, fotograf, ilustrator w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego w Krakowie. Natomiast w latach 2008 - 2009 był doradcą prezesa spółki ds. historii sztuki sakralnej w Kopalni Soli “Wieliczka” S.A. Od 1995 roku prowadzi pracownię plastyczną i galerię “Symbol” w Tarnowie. Od 2012 roku wykłada komunikację wizualną, marketing i reklamę wizualną, podstawy poligrafii oraz techniki informatyczne. Jest również od 2018 prezesem Fundacji Artystycznej “Pegaz”, a od 2022 roku jest wiceprezesem Stowarzyszenia Tarnowskich Artystów Plastyków.

Wystawy przed doktoratem:

styczeń 2000, „QUO VADIS ARS?” Malarstwo i grafika cyfrowa, Galeria Miejska – Pasaż Tertila w Tarnowie,
styczeń 2004, Pierwsza w Tarnowie wystawa fotografii cyfrowej – BWA Tarnów,
marzec 2004, “Panoramy” - fotografia cyfrowa na Wawelu w Krakowie,
luty 2005, “Neowitraż” - Zamek Królewski na Wawelu w Krakowie,
wrzesień 2008, “Neowitraż” w Kopalni Soli “Wieliczka”, Komora Drozdowice - 110m pod ziemią,
styczeń 2010, „NEOWITRAŻ” na Kasprowym Wierchu (najwyżej w Polsce)
PIERWSZA W HISTORII WYSTAWA NA KASPROWYM WIERCHU.

Wystawy po doktoracie:

czerwiec 2017, Międzynarodowa wystawa „NanoArt” w Galerii „Roi Dore” w Paryżu,
kwiecień 2021, Odsłonięcie i ekspozycja „OSTATNIEJ WIECZERZY XXI” w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu,
październik 2021, „OSTATNIA WIECZERZA XXI” podczas XIII BIENNALE SZTUKI we Florencji,
listopad 2021, „Ostatnia Wieczerza XXI” w Akademii Sztuki Rysunku Palazzo dell'Arte dei Beccai, Florencja,
marzec 2022, Prezentacja „Ostatniej Wieczerzy XXI” w zabytkowym gotyckim kościele Maria am Gestade w Wiedniu,

kwiecień 2022, Prezentacja „Ostatniej Wieczery XXI” w Teatrze im. L. Solskiego w Tarnowie,

październik 2022, SALON JESIENNY Stowarzyszenia Tarnowskich Artystów Plastyków, BWA Tarnów,

grudzień 2022, Wystawa w Galerii „ARTEKA” Stowarzyszenia Tarnowskich Artystów Plastyków, Tarnów,

styczeń 2023, VIII Salon Bożonarodzeniowy ZPAP OK, Pałac Sztuki, Kraków.

Ocena dorobku artystycznego dr. Piotra Barszczowskiego po uzyskaniu stopnia doktora.

W *Autoreferacie* dr Piotr Barszczowski przedstawił dokumentację swoich prac zrealizowanych po przewodzie doktorskim. Zaprezentował plakaty (m.in. do: Festiwalu Muzyki Kameralnej *Bravo Maestro*, Festiwalu Filmowego *Vitae Valor*, akcji społecznej *Jednogroszówka*) oraz identyfikację wizualną dla Centrum Paderewskiego. Umieścił także trzydzieści dwa neowitraże w estetyce nawiązujące do secesyjnej sztuki dekoratorskiej. Większą ich część stanowią krajobrazy i wizerunki kobiet. Prace wykonane w technice malarstwa cyfrowego są zgrafizowane, uproszczone w przejściach tonalnych przy użyciu wąskiej gamy kolorystycznej. Przedstawiane na obrazach postacie, przedmioty są konturowane czarną linią, co wpływa na wypłaszczenie ich formy. Jednobarwne płaszczyzny z nałożonym patternem i mocno zarysowane linie tworzą prosty, banalny, alegoryzujący przekaz wizualny, który tworzy nawiązanie do historycznych sposobów organizacji obrazu. Mowa tu m.in. o kompozycji, motywach symbolicznych, gestach, trywialnym zestawianiu wizerunków takich jak: dziewczyna z łabędziem, muza ze światłem, kobieta z naturą. Dodatkowo pojawiające się na obrazach dr. Piotra Barszczowskiego typowe motywy i schematyczne ujęcia (statki w porcie, żaglówki ukazane na tle nieba, samotne drzewa itp.) wielokrotnie stosowane w kulturze wizualnej, funkcjonujące w komercyjnym obiegu, nie wprowadzają wartości nowatorskich, istotnych dla kultury i sztuki. Obrazy te posiadają jaskrawą kolorystykę z wyraźnie zarysowaną teksturą, co można odnieść do estetyki tradycyjnych witraży. Nie da się jednak utożsamić obrazów dr. Piotra Barszczowskiego ze sztuką, ponieważ wydobywanie ukrytych zjawisk w działaniach artystycznych służy przede wszystkim ukazywaniu modeli zachowań społecznych. Sztuka nie jest przedstawianiem efektów potwierdzających nabyte umiejętności warsztatowe, ani reprodukowaniem obrazów historycznych przy użyciu nowych narzędzi plastycznych. Wyolbrzymianie, akcentowanie czy syntetyzowanie to część procesu abstrahowania obrazu rzeczywistości. Pozwala to wydobyć mechanizmy ustanawiania danej ukonstytuowanej racjonalności i daje możliwość nabycia wiedzy

o regułach odpowiedzialnych za kształtowanie poszczególnych zjawisk kultury. Tym samym proces abstrahowania uwalnia sztukę od powierzchowności i naiwności przekazu. Twórczość bazująca wyłącznie na źle rozumianej wolności skupia się na partykularyzmie i przejawia się w chęci uwolnienia się od obowiązków społecznych. Jest egoistycznym izolowaniem się od wszelkich procesów zachodzących w świecie, zogniskowanym na byciu oryginalnym za wszelką cenę. Nadmierna ilość nieistotnych szczegółów, motywów dekoracyjnych w pracach dr. Piotra Barszczowskiego doprowadza do przekształcania obrazu artystycznego w nic nieznaczący trywialny w przekazie produkt.

Ocena autoreferatu

W *Autoreferacie* dr. Piotr Barszczowski przedstawił opis pracy dydaktycznej, zawodowej i działalności artystycznej oraz omówił sposób powstania i prezentacji osiągnięcia *Ostatnia wieczerza XXI*, zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Dr Piotr Barszczowski opisując pracę *Ostatnia wieczerza XXI* skupił się przede wszystkim na przedstawieniu: kluczy kompozycyjnych, powierzchownych znaczeń symboli, etapów realizacji przedsięwzięcia oraz cząstkowych uwag dotyczących inspiracji (swoją uwagę skupił przede wszystkim na dziele Leonarda da Vinci). W omówieniu osiągnięcia *Ostatnia wieczerza XXI* brakuje opisu treści ideowych dzieła. Autor nie przeprowadza szczegółowej analizy, ogranicza się wyłącznie do przedstawienia doktryny Krzysztofa Niedałtowskiego dotyczącej zależności sztuki do religii i odwrotnie. W swoim autoreferacie cytuje: „Religia bez sztuki staje się dogmatem. Sztuka bez ducha religii zmienia się w dekorację”¹. Tak przedstawione zagadnienie może skutkować jedynie deformacją znaczenia sztuki². Barszczowski pomija całkowicie rolę sztuki w kontekście kształtowania racjonalności, marginalizuje sposoby tworzenia rzeczywistości społecznej (ideologia) oraz deprecjonuje istotę sztuki związaną z przekazem wizualnym. W autoreferacie koncentruje się na „zewnątrznej stronie zjawisk, unieruchamia to, co zmienne, w tym co jednostkowe, nie dostrzega tego, co ogólne, nie widzi wzajemnych powiązań między zjawiskami, < jedności w nieskończonej różnorodności >, umie jedynie rozczłonkować to, co złożone i mechanicznie składać: świat z punktu widzenia < rozsądku >” co doprowadza, że staje się on „bezladnym nagromadzeniem jednostkowych przejawów”³. Lapidarne uwagi dr. Piotra Barszczowskiego dotyczące znaczenia jego dzieła, uniemożliwiają zrozumienie w jaki sposób realizacja odnosi się do współczesnej kultury, a także jak dzieło wpływa na odbiór rzeczywistości i

¹ Krzysztof Niedałtowski, *Zawsze Ostatnia Wieczerza*, w: Piotr Barszczowski, *Autoreferat*, s. 23.

² Jedną z konsekwencji ogólnikowego potraktowania zależności sztuka-religia przez dr. Piotra Barszczowskiego jest błędne przekonanie czytelnika, że tylko religijne dzieła sztuki są istotne dla kultury.

³ Andrzej Walicki, *Antynomia rozsądku i rozumu*, w: W. Czernyszewski, *Pisma literackie*, Zakład Narodowy Ossolińskich, Wrocław 1962, s. 56.

oddziałuje na społeczeństwo. Kilka powierzchownych uwag dotyczących obrazu *Ostatnia wieczerza XXI*, jakie autor umieścił w swoim *Autoreferacie*, nie tłumaczy zmian wprowadzonych w nowe przedstawienie sceny biblijnej. Autor nie wyjaśnia np. jaka jest rola kobiet w jego współczesnej wersji obrazu, chociaż poprzez przedstawienie ich w służalczych zależnościach daje do zrozumienia o istnieniu patriarchalnych wpływów⁴. Można zauważyć, odnosząc się do literatury pięknej, że autor nie wskazał sjużetu swojej pracy plastycznej. Nie przedstawił w jakim celu użyte zostały środki wyrazu. Opisał natomiast sam sposób i technikę wykonania pracy, pomijając całkowicie ideę. Zastosował jedynie pozbawione sensu chwyt, a “chwyt sam w sobie, nigdzie nie skierowany, bezcelowy - nie jest chwytem, lecz sztuką”⁵.

Opinia dotycząca pracy *Projekt neowitrażu pt. “Ostatnia wieczerza XXI”* dr. Piotra Barszczowskiego stanowiąca podstawę ubiegania się w aktualnym postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Sztuka jako działalność kulturotwórcza jest potencjałem wpływającym na przyspieszenie postępowych zmian społecznych. Jej rola nie ogranicza się wyłącznie do rejestracji czy archiwizacji zjawisk danej kultury, ani tworzenia wtórnego systemu komunikacji polegającego na przekładzie treści językowych na obraz. Nie podlega również prostemu fenomenalizmowi uniemożliwiającemu poznanie złożonej struktury rzeczywistości. Opiera się raczej na wprowadzaniu nowych sposobów interpretowania świata, przeciwstawiając się wszelkim rodzajom instrumentalizmu. Sztuka w odniesieniu do wizualności, która zatrzymuje się na “powierzchni zjawisk”, doprowadza do zdeformowania obrazu i fałszowania wiedzy. Twórczość artystyczna nie jest emanacją efektów wizualnych nowych technologii, ale koncentruje się na poszukiwaniu nowatorskich rozwiązań w zakresie społecznych relacji. Wyjątkowy charakter sztuki jest kształtowany nie tylko przez techniczne i rzemieślnicze umiejętności twórcy oraz poświęcony czas na realizację⁶, ale przede wszystkim przez jego zaangażowanie i świadomość. Istotną rolę w kreacji artystycznej odgrywa sam autor, który odwzorowując strukturę przedmiotu jednocześnie przedstawia własne zapatrywania na świat. Indywidualizm twórczy nie ogranicza się jednak do skrajnego partykularyzmu jest raczej odbiciem światopoglądu społecznego kształtowanego w danym momencie dziejowym. Twórca przedstawiając nowe zachowania społeczne wynikające z potencjału kultury, umożliwia zogniskowanie się na codzienności w sztuce. Działania twórcze skupione na “tendencji ideowej i krytycznej rzeczywistości społecznej”⁷ nie propagują

⁴ Kobiety na obrazie dr. Piotra Barszczowskiego albo usługują mężczyznom albo są wycofane.

⁵ Lew Wygotski, *Psychologia sztuki*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1980, s. 104.

⁶ Czas jaki artyści poświęca na realizację pracy, nie wpływa na wartość dzieła.

⁷ Andrzej Walicki, *Estetyka Czernyszewskiego*, Wstęp [w:] Mikołaj Czernyszewski, *Pisma estetyczne i krytycznoliterackie*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1964. s. 59.

wyłącznie estetycznych, absolutnych wartości, lecz proponują dwa inne, niezależne sposoby podejścia do artykulacji. Pierwszy z nich wynika z integralności treści i formy, ujawnia się w dążeniu do doskonałości w wykonaniu dzieła. Drugi przejawia się w idei absolutnej, w kształtowaniu lepiej funkcjonującego społeczeństwa. Dzieła sztuki „mają właśnie służyć w rozgrywaniu konfliktów społecznych, ale w przeciwieństwie do ideologii, nastawionych na bezpośrednią skuteczność, nie muszą ich absorbować praktyczne wywołanie założeń teleologicznych, a to stwarza im szerokie pole możliwych oddziaływań na receptywność ludzi, którym otwiera to właśnie drogę – w skądinąd niesprzyjających okolicznościach – do namiętej i głębokiej krytyki wszelkiego istotnego wyobcowania”⁸.

W kontekście tych rozważań sytuuje się w opozycji praca dr. Piotra Barszczowskiego *Ostatnia wieczerza XXI*. Przedstawia scenę biblijną - wieczerzę paschalną, podczas której Jezus ogłasza, że jeden z uczniów go zdradzi. Jest to fotomontaż graficzny prezentowany w formie wydruku cyfrowego (neowitraż) o wielkości 2,80/1,73 m, będący uwspółcześnioną autorską wizją sceny religijnej. Autor stosuje w pracy złoty podział, ujęcie anamorficzne („rybie oko”), kompozycję zamkniętą w celu przedstawienia wieloelementowego, skomplikowanego układu osób zgromadzonych przy stole. W pracy autor umieścił dużą ilość odniesień semiotycznych takich jak: znaki, atrybuty biblijne, figury platońskie, symbole religijne, nawiązania do przedstawień chrześcijańskiej kultury wizualnej, co tworzy przeładowany znaczeniowo zbiór zawierający zawily, polisemiczny język. Gąszcz etykiet wizualnych użytych przez dr. Piotra Barszczowskiego tworzy chaos znaczeniowy – swoistą wieżę Babel – ideę przeciwieństw i pomieszania kultur. Nagromadzenie tych symbolicznych odniesień może spowodować powstanie znaczeń nieadekwatnych do treści przekazu, przywołujących odmienne od zamierzonych wartości. W omawianej pracy pojawia się np. piktogram koronawirusa umieszczony w wyznaczonym przez autora polu kompozycyjnym obrazu (trójkącie dynamicznym) – nazwanym Sacrum. Piktogram ten został umieszczony w pobliżu postaci Jezusa Chrystusa, co ze złym skutkiem wpływa na zrozumienie przekazu. Przesycenie symbolicznymi odniesieniami w obrazie powoduje, że każdy jego element (postać, przedmiot, gest itd.) odczytywany jest zazwyczaj jako kolejny symbol znaczeniowo istotny. Praca dr. Piotra Barszczowskiego potraktowana jako coś w rodzaju pisma obrazkowego, sprowadza się do komunikatu wizualnego, co powoduje, że treść oddziela się od formy. Tak skonstruowana informacja wizualna jest przeciwieństwem sztuki, w której „nie ilustruje się nie artystycznych idei” i „przekazuje się informację nie dającą się przekazać innymi środkami”⁹. Nagromadzone, uproszczone symbole w formie piktogramów, znaków identyfikacyjnych w pracy dr. Piotra Barszczowskiego wraz z głównym motywem obrazu - stołów ustawionych w kształcie krzyża łacińskiego – przywołują estetykę gier. Traktowanie tej realizacji jako gry wydaje się uzasadnione, ponieważ jej

⁸ György Lukács, *Wprowadzenie do ontologii bytu społecznego*, t. II, cz. II, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1982 - 1985, s.1091.

⁹ Jurij Łotman, *Sztuka w szeregu systemów modelujących*, w: *Sztuka w świecie znaków, słowo/obraz terytoria*, Gdańsk 2002, s. 65.

rozumienie ogranicza się przede wszystkim do poznania wewnętrznych reguł ustanowionych przez symboliczne odniesienia. Praca w tej formie nie ujawnia jednak pogłębionej wiedzy o współczesnej kulturze, ponieważ brakuje w niej odniesień do zewnętrznego sposobu funkcjonowania społeczeństwa. Gra jako forma zabawy wykazuje charakterystyczne dla sztuki cechy w stosowaniu pewnych reguł, umownych rozwiązań, zastępowaniu skomplikowanych zależności społecznych systemem prostszym i modelowym. Sztuka jednak nie ogranicza się do przestrzegania narzuconych reguł, ale wykorzystuje je w poszukiwaniu nowej wiedzy o rzeczywistości¹⁰. Zabawowe elementy w sztuce nie muszą niwelować oczywiście jej potencjału kulturotwórczego, ale kiedy ogranicza się je do prezentowania wyłącznie reguł kodowania dzieła, przy jednoczesnym pomijaniu treści, zubażają wypowiedź artystyczną. Tematyka religijna pracy dr. Piotra Barszczowskiego, a w tym nawiązania do wspaniałych arcydzieł malarstwa inspirowanych *Ostatnią wieczerzą*, pomimo szczególnej roli jaką pełni w kulturze, nie nobilituje jednak do stwierdzenia, że mamy do czynienia z wybitnym dziełem. Samo uwspółcześnienie sceny biblijnej, która inspirowała wielu malarzy, nie jest wystarczającym argumentem przemawiającym za traktowaniem jej jako znaczącej. Brakuje w pracy pogłębionej analizy zarówno w stosunku do samej sceny religijnej, jak i rozważań wokół wpływu biblijnej przypowieści na wypracowanie nowej wiedzy o współczesnej kulturze. Proces tworzenia obecnej wersji *Ostatniej wieczerzy* można porównać do błędnej metody działania naukowców, którzy starają się przejść od idealizacji (myśli wyabstrahowanej), do konkretyzacji (realnego wydarzenia), co skutkuje zazwyczaj deformacją i odrealnieniem idei wyjściowych¹¹. Brak uszczegółowienia idei wyjściowej doprowadza do jej zniekształcenia albo do odrealnienia konkretyzacji. W ten sposób przekaz sprowadza się często do skrajnie partykularnych wypowiedzi, powierzchownych spostrzeżeń, które są „bez znaczenia, które nikogo prócz niego [autora] nie interesują”¹².

Wygenerowany cyfrowo obraz bazuje na zrealizowanych wcześniej zdjęciach. Użyte w pracy uproszczone, oszczędne środki wyrazu tworzą schematyczny, zbliżony do komunikatu wizualnego, wypłaszczony obraz pozbawiony subtelności kolorystycznych. Ten plakatowy, szablonowy charakter realizacji wpływa na skojarzenia z gramami komputerowymi i konwencjonalnymi, prozaicznymi ilustracjami publicystycznymi, a nie ze sztuką. Forma artystyczna w sztuce nie jest tylko dodatkiem dekoracyjnym, ale „stymulatorem i regulatorem estetycznych przeżyć odbiorcy”¹³ współtworzącym treść przekazu. Tego nie odnajdujemy w *Ostatniej wieczerzy XXI* Piotra Barszczowskiego. Forma w jego pracy odnosi się w sposób konwencjonalny i trywialny do tematu, a także nie współtworzy nowych znaczeń. Użyte środki wyrazu nie ustanawiają oryginalnej wypowiedzi twórczej, tworzą jedynie

¹⁰ Więcej, tamże s. 64.

¹¹ Leszek Nowak, *Budowanie prawa idealizacyjnego*, s. 63.

¹² Mikołaj Czernyszewski, *Pisma estetyczne i krytycznoliterackie*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1964, s. 37.

¹³ Stanisław Balbus, *Wygotski i jego teoria kultury: psychologia, język, sztuka*, w: Lew Wygotski, *Psychologia sztuki*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1980, s. 36.

efekt dla efektu. Porównując pracę Barszczowskiego do *Ostatniej wieczerzy* Leonarda da Vinci, w której środki wyrazu (sfumato, kompozycja, gesty) współtworzą treść, można zauważyć, że Barszczowski traktuje elementy obrazu schematycznie i ogólnikowo doprowadzając do rutynizacji przekazu w oderwaniu od treści. Posługuje się banalnymi symbolami ukazując np. czas za pomocą zegarków, co jest przeciwieństwem renesansowego przedstawienia czasu, bez dosłownych skojarzeń. Znakowe uproszczenia przedmiotów (pomijanie detali i subtelnych relacji kolorystycznych) na obrazie *Ostatnia wieczerza XXI* nie sprzyjają czytelnemu odbiorowi i zubażają przekaz wizualny. Ulega on zniekształceniu, "jeżeli jego formę przeniesiemy na inny materiał. Forma ta w innym materiale będzie już inną formą"¹⁴. W przetwarzaniu zdjęć na malarstwo cyfrowe, brak uwzględnienia wartości estetycznych związanych z użyciem innych narzędzi, przyczynia się do bezrefleksyjnego translatorstwa – mechanicznego zastępowania elementów historycznych, współczesnymi. Tworzenie kolejnej wersji obrazu dla samej wizualnej zmiany implikuje prowizoryczną różnorodność ograniczającą się do pobieżnej estetyzacji. Skrajny kantyzm ukazujący, że "piękne jest to, co się podoba niezależnie od treści", skutkuje często wprowadzaniem pluralizmu estetycznego opartego na innym poczuciu smaku relatywizującym pojęcie dzieła artystycznego i sztuki. Wpływa to na dewaluowanie się sztuki we współczesnej kulturze konsumpcyjnej, nasilając rozpowszechnianie w sposób kompulsywny każdej niemal treści wizualnej, nie tylko na pokazach, festiwalach, wystawach, ale również w internecie. Konsumeryzm doprowadza do uwikłania obrazu w obieg rynkowy, podważając wartości emancypacyjne sztuki. Cechy sztuki takie jak wyjątkowość i oryginalność wciągnięte w mechanizmy gospodarcze zapewniają jedynie zwiększanie popytu i rozwój ekonomiczny. Funkcjonowanie dzieła w obiegu instytucjonalno-rynkowym¹⁵ oraz jego masowa powszechność nie gwarantuje jeszcze, że mamy do czynienia z działaniem kulturotwórczym i istotnym dla sztuki.

¹⁴ Lew Wygotski, *Psychologia sztuki*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1980, s. 112.

¹⁵ George Dickie uważał, że „środowisko sztuki sankcjonuje opinię, kto jest, a kto nie jest artystą”, w: Stefan Morawski, *Czy zmierzch estetyki? w: Zmierzch estetyki - rzekomy czy autentyczny?* Czytelnik, Warszawa 1987, s. 33.

Konkluzja

Dorobek artystyczny zaprezentowany przez dr. Piotra Barszczowskiego obejmuje zarówno projektowe prace graficzne, jak i neowitraże. Ilość prac przedstawionych w *Autoreferacie* jest niewielka i nie wnoszą one istotnego wkładu w dziedzinę sztuki. Osiągnięcie wskazane przez dr. Piotra Barszczowskiego *Projekt neowitrażu pt. „Ostatnia wieczerza XXI”* nie jest dziełem wybitnym. Przeładowana odniesieniami symbolicznymi realizacja tworzy chaos znaczeniowy, który wymyka się wyjściowej intencji autora. Przedstawiony w *Autoreferacie* opis pracy koncentruje się na prezentacji procesu jej powstawania, nie wyjaśnia natomiast założeń ideowych i roli kulturotwórczej dzieła. Autor ogranicza się tylko do stwierdzenia, że realizacja *Ostatnia wieczerza XXI* to współczesna wersja przedstawienia słynnej sceny biblijnej. Powierzchnowe potraktowanie tematu przez dr. Piotra Barszczowskiego infantylizuje przekaz wizualny.

Biorąc pod uwagę przedstawioną pracę habilitacyjną pana dr Piotra Barszczowskiego stwierdzam, że nie jest ona oryginalną wypowiedzią twórczą i nie stanowi znaczącego wkładu dla sztuki, oraz że nie spełnia warunków określonych w Art. 219 ust. 1. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.). Dlatego wnioskuję do Rady do spraw stopni w dziedzinie sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku o nie nadanie dr Piotrowi Barszczowskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

prof. dr hab. Maciej Kurak